

egy környezetéből magasan kiemelkedő domb tetején, míg az 5. szelvényt ezekről mintegy 300 m-re D-re, a lelőhely D-i felén jelöltük ki.

Az ásatás során 19 objektumot dokumentáltunk (49 SE-számmal). Néhány Árpád-kori árok és gödör mellett feltártunk számos Hallstatt-kori tárolóvermet, valamint egy nagy méretű, téglalap alakú, tengelyében 2 cölöplyukkal ellátott gödörházat ugyanezen időszakból. Részben a Hallstatt-kori ház betöltésére építettek a kelta időszakban egy téglalap alakú, döngölt agyagpadlóval ellátott gödörházat, tengelyében cölöplyukkal (az objektumnak nagyjából a fele esett a szelvénybe). A fenti objektumok mellett, azokkal egyező tájolásban újabb kelta gödörház került elő (mintegy 2/3-a esett a szelvénybe), tengelyében cölöplyukokkal, betöltésében a nagy mennyiségű kerámia és állatsont mellett 5 db bronzöntésre szolgáló öntőtégelyel. Feltártunk még 2 csontvázas sírt is, egyik melléklet nélküli, míg a másikat egy térdfibula és egy vaskés a római korra datálta. Az 5. szelvényben 3 kora vaskori gödör mellett egy nagy méretű, földbe mélyített objektum a kora újkor időszakára datálható, utóbbi funkcióját nem sikerült interpretálni, valószínűleg valamilyen mezőgazdasági tevékenységhez köthető építmény maradványa (itató?, istálló?).

Az ásatáson részt vettek a heidelbergi, a frankfurti, a mainzi és a bochumi egyetem hallgatói.

BORHY LÁSZLÓ – FELIX TEICHNER
– BIRÓ SZILVIA – MOLNÁR ATTILA

28. Bodorfa, Vegyes Bolt (Szabadság u.) (MRT 3. k. 8/1. lh., KÖH 7587) (Veszprém megye) Tő, I

Bodorfa egyutcás zsákfalú a Kígyós-patak árterében. A település története Árpád-kori előzményekre megy vissza. A Nemes-hany, Káptalanfa, Bodorfa területét érintő csatornázási munkák harmadik ütemében elvégzett beruházás a falu egyetlen utcáján halad végig. Az írott források szerint a központi részen állt egykor a temetővel körülvett templom, amelyet a 19. század végén bontottak le. Pontos helye nem ismert.

A csatornaárok a Szabadság u. 61. és 55. sz. házak előtti szakaszon szelte át a lelőhelyet. Mind a gerincezetekben, mind a két házhoz vezető bekötésben találtunk sírokat. A templomot a beruházás nem érintette. Összesen 15 objektumot tártunk fel, közülük 11 volt sír, 2 árok és 2 cölöplyuk. A 2 árok valószínűleg a dombot övező árok két szakasza lehetett. Leletanyagot sem az árkokban, sem a cölöplyukokban nem találtunk. A sírok Ny–K-i tájolású, középkori, csontvázas, koporsós temetkezések voltak. A megismert temetőrész a török alatt elpusztult falu életének végét jelzi. Az Árpád-kori temetőnek nem bukkantunk nyomára. A sírokat a beruházás adta lehetőségeknek megfelelően tártuk fel.

CSIRKE ORSOLYA

29. Boldogkőváralja, vár (KÖH 15906) (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kú

A boldogkőváraljai vár (Hrsz.: 1118/1) felújítási munkáihoz kapcsolódóan az önkormányzat megelőző régészeti feltárást és régészeti megfigyelést rendelt meg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóságtól, amely a feltárásba bevonta a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ Műemléki Kutatási Osztályát.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Örökségvédelmi Irodája az egykori külső vár ÉNy-i részén írt elő feltárást, a korábbi kutatások ezt a területet ugyanis nem érintették, és a 17. századi leírások szerint ezen a helyen állt a külső vár egykori kapuja. A folyó beruházás egyik eleme a kapu, és a hozzá kapcsolódó palánk rekonstruktív újjáépítése, az ásatás célja ezért a kapu feltárása, és a korábban már megismert palánkhöz való viszonyának tisztázása volt. Mivel a 2002-ben előkerült egykori palánkhöz tartozó jelenségek egy része vissza lett temetve, a régészeti megfigyelést azok ismételt feltárására irányult. A kutatás 2011. július 4–13. között folyt.

Az ásatási szelvényeket a várhoz vezető útra merőlegesen, a mai várhegy Ny-i széle és a meredeken emelkedő sziklafal között tűztük ki. A kutatott terület két szélét a felszínen a feltárás előtt is látszó, sziklába vésett objektumokhoz igazítottuk. Az ebben a sávban látszó cölöplyukok, és a közel 3 m magasságban lévő ferde vonalú bevésés korábban itt álló, a sziklának támasztott építményre utaltak.

A vár külső kapujának maradványai az ásatási terület É-i részén kerültek elő. A széles, habarcsba rakott kőalpozás U alakban épült neki a megfaragott, meredek sziklafalnak, amely valószínűleg a szabálytalan, négyzet alaprajzú építmény K-i falát képezte. Az É-i fal részben a sziklából meghagyott, benyúló nyelvre, ill. közvetlenül a vízszintesen kivésott sziklafelszínre lett ráépítve. A D-i falból a DNy-i indításán kívül nem maradt sok, de a fal folytatásában megfigyelt kiugró sziklanyelv, és a szabályos bevésés arra utaltak, hogy a mára teljesen elpusztult D-i fal hasonló kialakítású lehetett.

Az É-i falrész szélein feltárt, a fal magjába mélyített szimmetrikus helyzetű lyukak az egykori kapuszárnyak mozgó alkatrészeinek helyeként értelmezhetők. A két lyuk között természetesen kialakult vízfolyás sekély árka látszott – hasonló megfigyelhető a vár álló kaputornyának középtengelyében is – amely ugyancsak az egykori bejárat tengelyét jelezheti. A kapu tehát az É-i oldalon nyílt, de nem a mai, elővár területére felvezető út tengelyében, hanem attól több m-rel K-re. A négyzetes bejárat építményéhez K felől egy kis méretű, a sziklába vájt helyiség csatlakozott, amelynek ÉK-i sarkában részben szintén a sziklába mélyített fűtőberendezés nyomai voltak. Az említett ferde bevésés ennek vonalában fél nyeregű, vagy a palánkra vezető lépcső lenyomataként értelmezhető.

Sikerült megfigyelni az egykori palánk alapárkának és a kő kapuépítménynek a viszonyát is. A palánk ezek alapján É-i irányból meredeken lejtve közvetlenül kapcsolódott a kapu ÉK-i sarkához, és D-en, a DNy-i sarok mellett folytatódott tovább. Egyértelműen látszott, hogy a palánk alapárkát a kapu felépítése előtt vésték ki a sziklából, a kaput ezt követően, részben a már elkészült árokba építették bele. Lehet, hogy az

időbeli különbség csupán a munkanemek – a palánk ács, a fal kőművesmunka – egymást követő sorrendjét tükrözi, de az is elképzelhető, hogy az általunk feltárt kapu nem azonos az inventáriumokban említett épülettel. A palánk itt 1682-ben ugyanis olyan rossz állapotú volt, hogy az összeíró véleménye szerint hamarosan újjá kell építeni. Lehetséges, hogy a palánk megújítása együtt járt a kapu újjáépítésével. A válasz nem dönthető el, mert a terület különféle közművekkel olyannyira bolygatott volt, hogy a legalsó rétegek kivételével, amelyek leletanyagot nem tartalmaztak, a feltárás során csak legújabb kori feltöltést távolítottunk el.

A modern feltöltés kevés 16–17. századi leletanyagot tartalmazott, köztük számos pénzt, és kis fémlemezeket.

A palánk É-i, és ÉK-i szakaszainak tisztítása után az új és a korábbi ásatási területet egyben, korszerű módszerekkel (nagy pontosságú geodéziai GPS), Szökrön Péter mérte fel.

KOPPÁNY ANDRÁS – JANKOVICS NORBERT

30. Bonyhád, Ficzkó szántók

(KÖH 43924)

(Tolna megye) B

A biogázüzem építésének első üteme során a területen 252 régészeti objektum, főként a mészbetétes edények népe temetőjéhez tartozó sírok kerültek elő. A már korábban elkészült I. tározó külső, K-i oldalán, 2011. június 16–30. között 60×40 m-es felületen, 30 cm mélységben humuszolták le a majdani II. tározó területét. A felső rétegből előkerült néhány szórvány bronzkori cserép, de zárt objektum, régészeti korú beásásra utaló elszíneződés sehol nem volt látható. A szórványos kerámiaföredékek a magasabban fekvő Ny-i oldal lekopásából származhatnak – a sírok hiánya arra utal, hogy ebbe az irányba a bronzkori temető nem folytatódott.

SZABÓ GÉZA

31. Bonyhád, I. sz. iskola

(KÖH 19990)

(Tolna megye) Kö, I

2011. május 23-án Hambrus Zsolt, az EON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. munkatársa bejelentést tett a Wosinsky Mór Megyei Múzeumba arról, hogy Bonyhádon, a Szent Imre utca 1. sz. ház udvarán, gázvezeték áthelyezése miatt kezdett földmunka során, embercsontokat talált a kivitelező. A másnap délelőtt elvégzett helyszíni szemle alkalmával kiderült, hogy a közműfeltárással két(?) ismeretlen korú csontvázas sírt bolygattak meg.

Mivel az udvar szomszédságában található az az iskola, aminek építésekor, 1994-ben, Szabó Géza középkori sírokat tárt fel, így a leletek tükrében kijelenthetjük, hogy a temető erre a területre is kiterjed.

CZÓVEK ATTILA

32. Bódvarákó, Anyagnyerő 1. lelőhely

(KÖH 90179)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Szk

2011 áprilisában a Bódva-völgyi árvízvédelmi munkálatokat megelőzően végeztünk feltárást Bódvarákó határában, a Bódvától mintegy 100–200 m-re. A lelőhely egy enyhén kiemelkedő domb D-i oldalán található. A feltárás során 9 régészeti jelentőséget, köztük egy földbe mélyített épületet, munkagödört, és egyéb hulladékgyököröket dokumentáltunk.

A feltárás legjelentősebb objektuma az enyhén földbe mélyített megközelítőleg négyzet alakú épület, közepén és négy sarkában egy-egy oszlophellyel, ami a tetőszerkezetet tartó oszlopokra utal. Az épületen belül több kis méretű cölöplyukat bontottunk ki, mely alapján valamilyen belső berendezési tárgy pl. szövőszék használta feltételezhető. Ennek helyét többször változtatták, ezért sűrűn behálózza az épületet. Tűzhely nyomát nem találtuk, de a feltárt teleprészlet egészen sem. A leletanyag többségét a kerámia teszi ki, melyek nagy részét rossz kiegészítő, barna és fekete színű, durva apró kavicsszemcsével soványított töredék jellemzi. Formát tekintve megtalálhatók a behúzott egyenes peremű tálak, virágcserep, hordó formájú fazekak. Némelyik példány bütyök- vagy bordadísszel ellátott. Egyetlen korongolt töredék került elő, egy perem fölé felhúzott, egyfűlű, kettős kónikus bögre. A leletanyagban egy orsógomb valamint több vörös kő is van. A másik kiemelendő jelenség egy vélhetően munkagödörként értelmezhető objektum, melynek két oldalán egy-egy cölöplyukat figyeltünk meg. Ebből az előbbieken részletezett kerámiaanyag mellett agancsdarab, illetve vörös és fehér kődarabok kerültek elő. Ez utóbbit megfigyeléseinek alapján a kerámiasoványítására használták a telepen.

Az előkerült kerámiaanyag alapján a feltárt teleprészlet a szkíta kori lakosság hagyatéka. Ezt bizonyítja a korongolt, perem fölé felhúzott egyfűlű kettős kónikus bögre, és a többi edénytípus is (virágcserep, hordó formájú fazekak, behúzott peremű tálak). A település É-i, D-i és K-i szélét a feltárás során lehatároltuk. Ny-i irányba a kialakítandó gát lehumuszolt felszínén jelentkező foltok alapján a lelőhely még folytatódik.

Munkatársak: Sáfrány Andrásné rajzoló, Nagy Zoltán régésztechnikus, Hórász Lajos, Hajdú István, Pálfi Tibor, Szabó István, Szabó László ásatási technikusok.

HAJDÚ MELINDA

33. Budapest, I. Budavári palota, 8. sz. támfal

(KÖH 39588)

Kk, Kú

A Savoyai-terasz és a löportár között a K felé néző modern vár-, ill. támfalon, több ponton kihasadás és kiromlás mutatkozott, s ezért a mögötte lévő területen statikai, talajmechanikai kutatószonda kialakítása vált szükségessé. A szonda helyét a teraszra a „D” épület É-i homlokzatának vonalában jelölték ki, a támfalra merőlegesen húzott (azaz K–Ny irányú) mintegy 1,50×6 m-es kutatóárok formájában. A burkolatbontást és a földmunkát folyamatos régészeti megfigyelésünk mellett végezték. A helyszínen korábban régészeti kutatás nem folyt, attól azonban kissé D-ebbre a palota Gerevich-féle ásatásai során